

NAGYI PROJEKT (GRANNY PROJECT)

RÉVÉSZ BÁLINT FILMJE

ELF
PICTURES

ALKOTÓK

Rendező

Forgatókönyv

Operatőr

Vágó

Zene

Elektronikus zene

Hang

Producer

Koproducer

Associate producer

Gyártó

Révész Bálint

Merredith Colchester, Ruben Woodin-Dechamps, Révész Bálint

Ruben Woodin-Dechamps

Szalay Károly

Márkos Albert

Gryllus Ábris

ifj. Erdélyi Gábor

Kántor László, Révész Bálint

Kiss Mariann, Merredith Colchester, Ruben Woodin-Dechamps

Horváth-Szabó Ágnes, Patricia D'intinio, Orban Wallace

Új Budapest Filmstúdió, Gallivant Film

SZEREPLŐK

Rosanne Colchester
Merredith Colchester

Gudrun Dechamps
Ruben Woodin-Dechamps

Révész Lívia
Révész Bálint

színes, feliratos, angol – magyar dokumentumfilm, 2017, 89 perc

SZINOPSZIS

A film három fiatalember felnőtté válásának és nagymamáik múltjának története – egy tényleges és egy szimbolikus utazás formájában. Ahogyan a fiúk bebarangolják Európát, a nagyik – egy angol kém, egy náci németországi táncosnő és egy magyar kommunista holokauszt túlélő – felelevenítik élményeiket, egy virtuális utazás is kibontakozik a huszadik század történelmébe.

Révész Bálint szellemes és friss hangvétellő dokumentumfilmje sikerrel szerepelt a nemzetközi filmfesztiválokon, és elnyerte a magyar filmkritikusok legjobb dokumentumfilmnek járó díját.

“Az eltűnőben lévő generációval csak felszabadultan és korlátok nélkül szabad beszélgetni, másra nincs már idő.” Révész Bálint

LOGLINE

A Nagyi projekt három unoka és nagymamáik vállalkozása egy anarchikus, múltbéli utazásra: több szinten működő road movie a generációk közti európai párbeszédéről az Egyesült Királyságban, Németországban és Magyarországon.

A FILM HÁTTERE

Merry, Ruben és Bálint az egyetemen barátkoztak össze, ahol gyorsan kiderült hogy mindhármukat nagyon szoros kapcsolat fűzi a nagymamájukhoz. A nagyik felnőtté válásának történetei kristályosodnak ki unokáikkal folytatott beszélgetéseikben, akik maguk is éppen a felnőtté válás küszöbén állnak.

A magyar nagyit, a zsidó Líviát 16 éves korában deportálták Dachaubá, ahol az egész családja odaveszett. A második világháború után lelkes kommunistává vált. Az angol nagy, Zan 18 éves volt ebben az időben, és a brit titkosszolgálatnak dolgozott kódfejtőként. Személyesen találkozott még Hitlerrel is. A háború után beleszeretett egy férfiba, akiről csak az esküvőjük után tudta meg, hogy ugyancsak kém. Együtt harcoltak a nácizmus, majd a kommunizmus ellen, életüket a titkok és hazugságok jegyében élték. A német nagy, Gudrun, aki ekkor még csak 9 éves volt, általános iskolás éve alatt lelkesen énekelte a náci indulókat és lenyűgözte a nemzeti szocialista propaganda lelkülete. Ezért a mai napig lelkifurdalása van.

A második generációnak – a szülőknek – sokszor megfogalmazhatatlan viszonya van a történetekhez a traumák okozta nem-mesélés és tagadás folytán. Ezzel szemben az időbeli távolság a nagyszülők által megélt borzalmak és az unokák tudatra ébredése között képessé teszi az unokákat objektívebben gondolkodni a történetekről.

A harmadik generáció, vagyis az unokák felelőssége és feladata megtalálni azt az univerzális nyelvet, amelyet használva az elkövetkező generációk képesek lesznek átörökíteni azokat a tanulságokat és értékeket, amelyek a huszadik században keletkeztek. A klasszikus értékekkel és tabukkal foglalkozó film a filmkészítés folyamatának részleteibe is betekintést ad, képet rajzolva az Y-generáció korszelleméről.

RENDEZŐI ELKÉPZELÉS

“Három fiatal srác keresztülszeli Európát, és útjukból egy virtuális utazás bontakozik ki a három nagy emlékeibe.

Filmünk formailag egy road-trip. Egy tényleges és egy szimbolikus utazás. Hangvétele intim, személyes. Kiderül, hogy mi, a harmadik generáció hogyan gondolkodunk a nagyszüleink fiatalkorában, a második világháborúban megélt tapasztalatairól, és mi ezeknek a hatása a mi életünkre. Olyan kérdéseket teszünk föl, amiket fontosnak találunk, de hagyjuk, hogy a narratíva és a nagymamák történetei alapján a közönség megtalálja a saját válaszait.

Úgy tűnik, a történelem akarva-akaratlanul ismétli önmagát, és képesek vagyunk ugyanazokat a hibákat elkövetni, amiket az előző generációk. A második világháború kitörésével ártatlanságuk is odatesz, miután olyan eseményeknek lesznek tanúi, melyek az egész életüket megváltoztatják. Pillanatok alatt felnőtté kell válniuk, míg mi így huszonéves fejjel is csak nehézkesen küzdünk meg felnőtté válásunk gyötrelmeivel. A három öreglány találkozása révén, akik a háború teljesen ellentétes pólusain nevelkedtek föl, megpróbáljuk feltárni, hogy a világháború alatti személyes körülményeik hogyan befolyásolták, formálták az akkor fiatal nőknek a morális értékrendjét.

A film erőssége a magával ragadó főszereplők történeteiben, érzelmeiben és az autentikus szituációkban rejlik. Ezt a nyers szellemet szerettük volna kihangsúlyozni és a sokrétű, változatos nyersanyagból adódó kollázs jellegét tovább fejleszteni. Formai sajátossága, hogy a hét évig tartó, sokszor nehéz körülmények között való forgatás során számos technikát és kamerát használtunk, amelynek eredményeként egy változatos, eklektikus anyag jött létre. A film egy generációk közötti, nemek közötti, összeurópai történet kombinációja, amit mi, a film készítői és egyben szereplői mesélünk el.”

INTERJÚ RÉVÉSZ BÁLINT RENDEZŐVEL

HOGYAN SZÜLETETT A NAGYI PROJEKT ÖTLETE?

Mindig is akartam készíteni egy filmet a nagyanyámról, és amikor elmeséltem Merrynek és Rubennek, akikkel egy egyetemre jártam, hogy milyen elképesztő sztorijai vannak, kiderült, hogy az ő nagymamájuknak is. Még ott helyben kitaláltuk, hogy forgatunk róluk egy filmet.

Nehéz volt megnyitni őket a filmhez? az angol nagymama kódfejtőként, a német a Harmadik Birodalomban felnövő kislánként élt át nehéz éveket, a tiéd pedig annyira eltávolította magától az emlékeit, hogy azt mondja, a holokausztra visszaemlékezni olyan neki, mintha valaki másról nézne egy filmet.

Kellett az a forgatással töltött, hétvényi intenzív együttlét, hogy lehámozódjanak a sallangok a történeteikről, és úgy tudjanak fogalmazni a kamera előtt, hogy az a vásznon is érdekes legyen. Amikor öt év alatt már huszadszor kellett elmesélniük ugyanazt a történetet, sűrítettek, és organikusan kicsiszolódtak a történeteik – és felszínre bukkantak olyanok is, amiket korábban nem meséltek el. az elme egy idő után megunja, hogy ugyanazt mondja újra és újra, elkezd visszaásni, és megtalál egy eltemetett történetet, amiből a kamera előtt már nem tud visszahátrálni, és végig kell mondania. az angol nagymama például soha nem említette, hogy egy sikeres kódfejtése miatt olasz civilek haltak meg a világháborúban, pedig

sok interjút készítettek vele, a férjével ugyanis szerves részei voltak az angol titkosszolgálatnak, de amikor sokadjára meséltettük a történeteit, egyszer csak kibukott belőle.

A NÉMET NAGYIT HÉT ÉV ALATT SEM SIKERÜLT MEGNYITNOTOK?

Nem. az ő vallomása az volt, hogy nem mondta ki a dolgokat. Ennyire szégyellte magát, amiért kisgyerekként rajongott a klasszikus szépségű birodalmi kultúráért. a harmincas évek elején ez egy fantasztikusan izgalmas világ lehetett egy ötéves gyereknek, akit aztán tízéves korában szembesítettek vele, hogy tőlük néhány km-re halomra gyilkolták az embereket a jól öltözött nácik. Ezt pedig úgy dolgozta föl, hogy elmosta az emlékeit és nem akart beszélni róluk, pedig semmi köze nem volt a családjának a népiirtáshoz: egy eldugott kastélyban vészelték át a háborút az Alpokban, és ugyanúgy éheztek, mint Európa többi zugában.

AZ UNOKÁJA IS HÁRÍTJA A TÉMÁT A FILMBEN.

Ha Németországban egy vasárnapi ebéden felmerül a Harmadik Birodalom, még mindig félrenyelnek az emberek, és halálos csönd hull rájuk. Rubenénél is ez volt – át is vette a (nagy)szülőktől látott viselkedésmintákat. Olyan ez, mint az alkoholizmus: amíg nem vallod be, hogy alkoholistá vagy, addig nem tudsz meggyógyulni.

a náciizmus emléke is fojtogatja a családokat, amíg nem kezdenek el róla beszélni. Ruben a film elkészítése óta sokkal szabadabban és szabatosabban tud beszélni erről a témáról. Kénytelen volt belejönni, mert a film kapcsán akarva-akaratlanul ezt a kérdést szegeznek neki.

AZ IS SEGÍTETT FELSZAKÍTANI A NAGYIK EMLÉKEIT, HOGY VISSZAVITTÉTEK ŐKET A FIATALSÁGUK HELYSZÍNÉRE, ÉS ÚJRAJÁTSZOTTÁTOK VELÜK A MÚLTAT?

A német nagyi egészségügyi okokra hivatkozva nem jött el az alpoki kastélyba (pedig ha akart, el tudott volna), de amúgy igen, ez sokat segített nekik, és minket is ösztönzött, hogy játékosan, improvizációval kezeljük a helyzeteket. a drámapedagógia is pont erről szól, de mi nem tudományosan közelítettünk a kérdéshez, hanem ez fakadt a személyiségünkből. Merryvel mindketten exhibicionisták vagyunk, én gyerekszínészként kezdtem (többek közt a Papírrepülőkből és a Vagabondban), belőle pedig színész lett. Nekünk természetes, hogy mindig játszunk az agyunkat, itt pedig kiviselkedtük magunkból a helyzeteket, hogy fel tudjuk dolgozni azokat – és amikor visszaneztük a felvételeket, láttuk, hogy ezek a jelenetek működnek igazán. Eredetileg ez egy tradicionálisabb, történetközpontú dokumentumfilmnek indult, de szép lassan átalakult egy játékosabb, felszabadultabb filmmé, ami nemcsak arról szól, mi történt a nagymamáinkkal, hanem hogy milyen transzcendentális kapcsolat létezhet nagyszülő és unoka között.

Például az a jelenet, amikor lövöldözős videójátékban játszunk el, hogyan vitték el a pesti bérházból a zsidókat, úgy született meg, hogy elmentünk abba a csillagos házba a Dohány utcában, ahol a nagyi lakott, hogy elmesélje, mi történt vele. Fel is vettük a jelenetet, de nem működött. Unalmas volt. Akkor kitaláltuk, hogy színesítsük a narratívát, beszéljünk legalább a szomszédokkal, és Merry, aki nagy gémer, elkezdte ezt a játékot, mi pedig azonnal ráhangolódtunk; stílusában first-person shooterként vettük fel a jelenetet. Sokakban rossz szájízt hagy maga után, de szükségünk volt rá, hogy működjön a film.

MIÉRT ENNYIRE MEGOSZTÓ A JELENET?

Az idősebb kollégák keresztbe tett lábbal, vonalas szájjal szuszognak, hogy ez blaszfémia, mert a holokausztal nem lehet játszani, pláne nem lehet nevetni rajta. Pedig pont azt kéne elérni, hogy átszakadjon a gát, és tudjunk róla felszabadultan beszélni, mert akkor sok olyan szempont felmerül, ami korábban nem, és ezek az ötletek segíthetnek abban, hogy feldolgozzuk a történeteket. a mi generációnk már nem hallotta a szüleit halálos komolysággal beszélni a világháborúról vagy a holokausztról, nem ivódott belénk, hogy ezeket szégyellni kéne vagy hallgatni róla. Mostanra született meg az a távolság, ami eloldja a szoros érzelmi kötődést ezekhez a traumatikus eseményekhez, és ettől a beszélgetés tónusa is megváltozik. Esetünkben játékosá, kicsit talán provokatívva is vált.

Ráadásul teljesen legitim videójátékokon keresztül beszélni a holokausztról. a fiataloknak amúgy is fps-ek, például a Medal of Honor jut eszébe a II. világháborúról, másrészt közös nevező is akad, hiszen egy játék ugyanúgy megfosztja az emberségétől azt, akit lelősz, mint a náci ideológia. A Black Mirror is erre játszott rá, amikor az egyik részben (Men Against Fire) elképzelte, hogyan képzik ki a közeljövőben a tökéletes katonát: addig mossák át az agyát, amíg tényleg féregnek látja az ellenséget, és a nanochipeknek köszönhetően úgy éli át a harcot, mint egy videójátékot, hogy minél jobban eltávolítsák tőle a gyilkolás élményét.

Egyetértek. Ez a film a mi generációnknak készült, és ők veszik is a lapot. a szüleink generációjából sokan kikérik maguknak, hogyan gondoltuk ezt, pedig csak arról van szó, hogy keressük azt a nyelvet, amin akkor fogunk beszélni ezekről a dolgokról, amikor a nagyszüleink már meghaltak.

LÁTSZ EGYÉBKÉNT KÖZÖS NEVEZŐT A NAGYSZÜLŐK ÉS AZ UNOKÁK GENERÁCIÓJÁBAN?

Abszolút, a közös ellenséget: a mi szüleinket. Ha a szüleink a nagyszülők ellen lázadtak, mi pedig a szüleink ellen, akkor

tulajdonképpen egy csapatban vagyunk a nagyszülőkkel. De közös pont a játékoság is. Egy nagyszülő már nem tartozik olyan felelősséggel az unokája iránt, mint egy szülő, és ez lehetőséget teremt arra, hogy önfeledtek legyenek az együttlétek. Ez a két dolog kellett a filmhez: a nagyszülők részéről a személyes emlékek, a mi részünkről pedig a távolság a történelmi eseményektől, megspékelve az önfeledt együttléttel, ami egy nagyszülő és unoka között létrejöhét.

VOLT BENNETEK KÜLDETÉSTUDAT, HOGY EZ FONTOS TÉMA, AMIVEL FOGLALKOZNI KÉNE, RÁADÁSUL ÚGY, HOGY AZT A FIATALOK ÉLVEZZÉK?

Ha volt bennünk küldetéstudat, az inkább arra vonatkozott, hogy megőrizzük a nagyszülők szellemi örökségét, és hogy egyáltalán befejezzük a filmet. Azért lettem én a rendező, mert Ruben és Merry részéről egy idő után elfogyott a motiváció. Négy évig nem kaptunk semmiféle támogatást, ráadásul mindenkit idegesített, hogy unalmas az anyag, amit eleinte forgattunk. Túl akartunk lépni az eddigi kereteken, és ehhez kellett az a lélekjelenlét, amit a 4-5. évben beleraktunk a filmbe. Akkor hagytuk el végleg a tradicionális, beszélőfejes doksit, és körvonalazódott az a film, amit láthattok.

NEKED HOGYHOGY NEM FOGYOTT EL A LELKESEDÉSED?

Úgy éreztem, tartozom annyival a nagymamának, hogy befejezem a filmet. Amúgy is filmkészítéssel akarok foglalkozni, nem igaz, gondoltam, hogy nem vagyok képes megcsinálni ezt a filmet. az évek során próbálkoztam más filmekkel is, de egyik se futotta ki magát, közben meg itt ültem ezen az aranybányán, amin nem találtunk fogást. De megérté bennmaradni a játékban, mert a Nagyi projekt elkészítés alatt tanultam meg filmet csinálni, és az utolsó másfél évben jöttem rá, hogy valóban ezzel akarok foglalkozni.

FILMKÉSZÍTÉS KÖZBEN ELJÁTSZOTTATOK A GONDOLATTAL, HOGY MI LETT VOLNA, HA TI KERÜLTÖK OLYAN HELYZETBE, MINT A NAGYSZÜLEITEK?

Persze. Mi szerintem sokkal gyávábban viselkedtünk volna, mert úgy szocializálódtunk, hogy mindent a seggünk alá raktak. Sose fáztunk, sose éhezünk. a nagyszülők erejének és lélekjelenlétének csak a töredéke van meg bennünk. Nem véletlen, hogy a film egyik címtölte a bennünk élő náci volt.

Ha van közös a három nagymama sorsában, az az, ahogy elcsábultak, majd kiábrándultak egy ideológiából: a német a nácizmusból, a magyar a kommunizmusból, az angol pedig abban hitt, hogy a brit birodalom jobbá teszi minden gyarmat életét. Ti milyen tanulságot szűrtetek le a történetükből?

Merryvel mindig is érdeklődtünk a történelem iránt, így mi talán az átlagnál szkeptikusabbak vagyunk azokkal a válaszokkal szemben, amiket a politikai ideológiák manapság az általános kérdésekre adnak. Hogy a generációnk mennyire szkeptikus, azt nem tudom. Úgy érzem, a populizmus a szépséggel csak a saját ideológiáját akarja eladni, és ezzel egyre inkább elhülyíti az embereket. a populizmus mainstream- és establishment-ellenes, de ebből a pozícióból nem az elfogadást és a közös gondolkodást hangsúlyozza, hanem az izolációt és a protekcionizmust.

Tanulásgként pedig azt szűrtük le, hogy lehet, hogy unalmasak az öregek, de ha megadod nekik az időt, akkor átélheted azt a két-három fontos percet, amiért megéri sok száz órát végigaludni. Tanulásg volt az is, hogy minden családban ott van a csontváz

a szekrényben, csak az a kérdés, hogy merünk-e róla beszélni. Mindennek a párbeszéd az alapja, és ha már beszélgetünk egymással, ideje lenne túllépni a győztesekről és vesztesekről szóló nyugat-európai narratíván. Egy háborúban csak éhezők vannak és éhenhaltak, és ezen a tapasztalaton mindenki osztozik a magyar paraszttól a szicíliai földesúrig. Nonszensz, hogy még mindig megy a háritás, miszerint a magyarok nem vettek részt a holokausztban, holott magyar katonák vitték el a magyar zsidókat. az ideológiák ebben a kérdésben is megosztják az embereket, ahelyett, hogy egyetérténénk abban, hogy mindenki hibázott valahol, és nem áldozatszerepekben tetszelegnénk, hanem feldolgoznánk a történeteket.

MIT SZÓLTAK A NAGYMAMÁK A KÉSZ FILMHEZ?

Az enyém teljesen kiborult, jó értelemben. Ők nem ismerik ezt a műfajt, az ún. kreatív dokumentumfilmet, ami csak a 2000-es években, talán Michael Moore-ral került be a köztudatba, ezért mást vártak – az enyém többek között egy holokausztfilmet. Intelligens nők, tudták olvasni a képet, csak meg kellett szokniuk, hogy nemcsak mást mond ez a film a múltból, de máshogy is mondja, és akkor már nagy hatást gyakorolt rájuk. a német nagyin például láttam, hogy elkezdtek érni benne a dolgok, és a film hatására oldódott valamennyit a viszonya a náci múlthoz.
(interjú: Soós Tamás, a teljes interjú a Filmtett weboldalon olvasható.)

NAGYI PROJEKT FESZTIVÁLSZEREPLÉSEK

Dok Leipzig 2017, MDR-díj
BIDF Budapest Dokumentumfilm Fesztivál 2018
CPHX:Dox 2018
One World Prague 2018
Doker Moscow 2018
DokuDays 2018
Hot Docs Canada 2018
Taiwan International Documentary Film Fest 2018, Next Generation-díj
Transylvania International Film Fest 2018
Biografilm Fest 2018
Bergen Film Fest 2018
Baltic Sea Forum 2018
Doc Fest Maastricht 2018
CinEast Luxemburg 2018
Verzió Emberi Jogi Dokumentumfilm Fesztivál 2018

DÍJAK

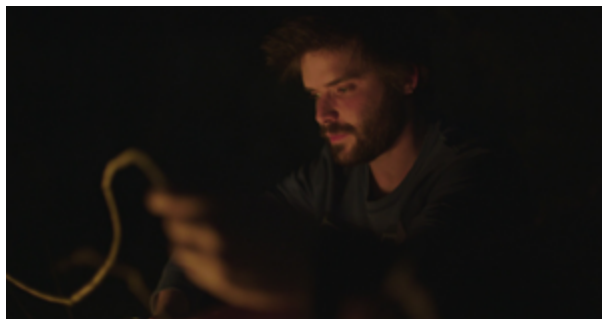
DOK LEIPZIG 2017: MDR-díj

MAGYAR FILMKRITIKUSOK DÍJA - 2018: A legjobb dokumentumfilm megosztott díja

MAGYAR FILMKRITIKUSOK DÍJA – 2018: A legjobb vágás díja

TAIWAN IDFF - 2018: Next Generation-díj

RÉVÉSZ BÁLINT RENDEZŐI BIOGRÁFIA

Bálint gyerekszínészként került a filmiparba, majd az egyetem után a kamera túloldalán folytatta: azóta vágóként, íróként, producerként és rendezőként is dolgozik.

2012-ben végzett a University of Brighton hallgatójaként, dél-koreai és japán díjakkal.

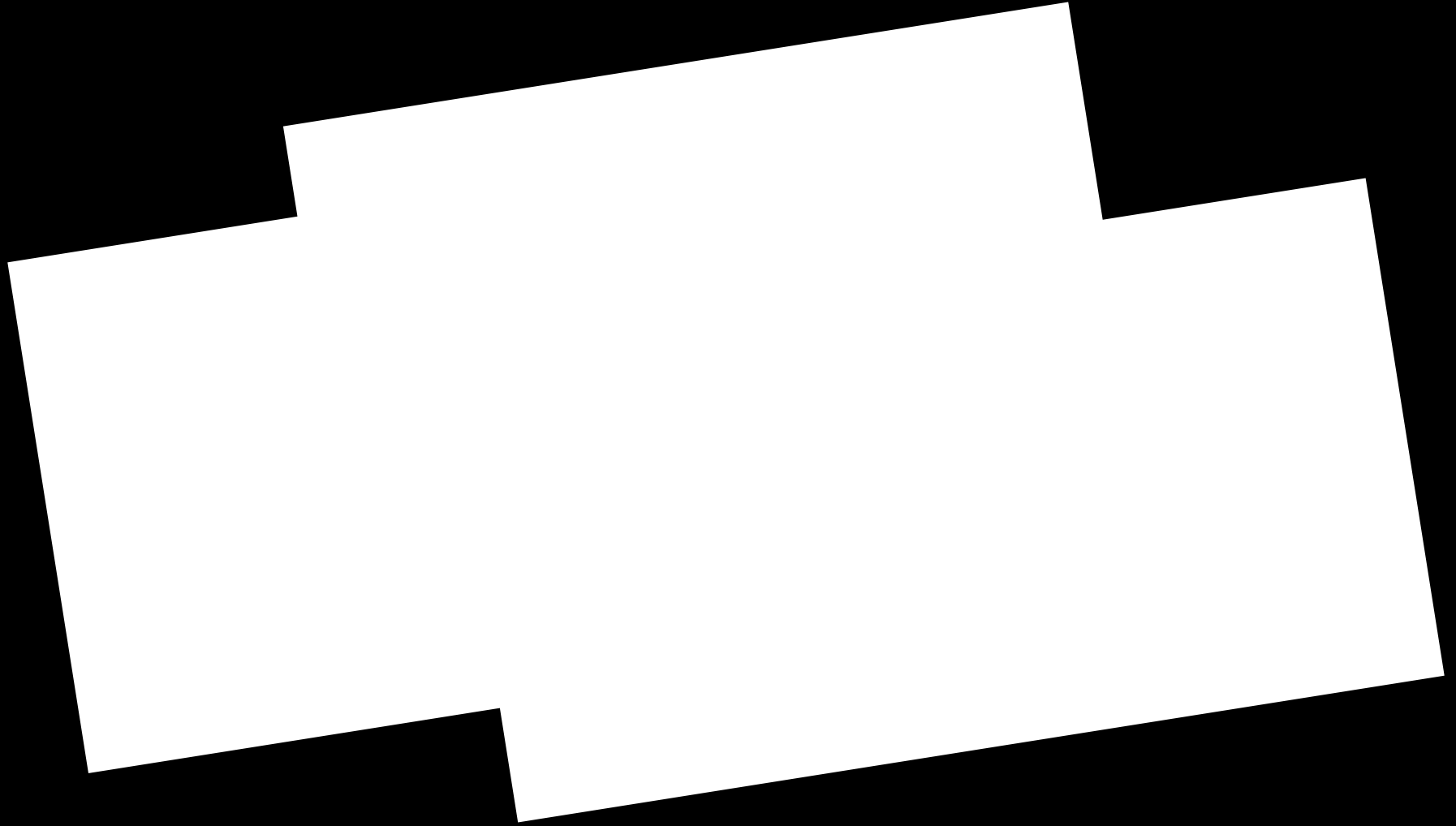
Megalapította Gallivant Film néven saját produkciós cégét, mely játékfilmeket, dokumentumfilmeket gyárt, valamint nemzetközi koprodukciókat fejleszt.

Bálint ellentmondásos kérdéseket feldolgozó filmek készítésére fókuszál, melyekben kihívást jelentő módszereket használ, mint első dokumentumfilmje, a hét évig készülő Nagyi projekt esetében. A film nemzetközi premierjét a DOK Leipzig Filmfesztiválon tartották, ahol elnyerte az MDR-díjat. A Nagyi projektet a Magyar Filmkritikusok is díjazták a Legjobb dokumentumfilm megosztott díjával, valamint a Legjobb vágásért járó elismeréssel. A Tajvani IDFF-en a Next Generation díjával honorálták, Doc Alliance-jelölést kapott, valamint bemutatták a Hot Docs és CPH:Dox fesztiválokon.

Producere az *Another News Story* (r.: Orban Wallace) című dokumentumfilmnek, mely a menekültválságot dokumentáló újságírókról szól. A film a Karlovy Vary Filmfesztivál, a Zürichi Filmfesztivál, valamint a 2017-es IDFA Best of Fest programjában is szerepelt.

A BAFTA-díjra jelölt Joshua Loftinnal együttműködésben dolgozik az LFD-Hope című költői dokumentumfilm befejezésén. Tagja a világ első globális audiovizuális álomarchívuma, a Dreampire csapatának, amely Berlinben, Londonban, Jakartában és Budapesten is rendezett már kiállítást.

A NAGYI PROJEKT hazai forgalmazója az ELF Pictures.
Országos mozipremier: 2018. november 1.

ELF
PICTURES